

Додаток Б
Зразок тексту для реферування
Мовна свідомість

Мові належить ключова роль у процесах утвердження й зміцнення національної держави. Її поширення в суспільній комунікації об'єднує населення країни в цілісну націю. Водночас мова – це не тільки засіб спілкування. Вона нерозривно пов'язана з природним довкіллям і культурою народу, який нею говорить. У мові акумульовано його віками накопичений досвід, знання й уявлення про світ, вона формує самобутню національну культуру, відмінну від культури інших народів. Саме в цілісному мовно-культурному просторі формується колективна національна ідентичність, в основі якої – усвідомлення кожним індивідом своєї причетності до традицій, культури й історичної долі всієї національної спільноти.

Значення цілісного мовно-культурного середовища у державотворчих процесах засвідчує й нинішній політичний розвиток національних держав, що утворилися на пострадянському просторі після розпаду СРСР. Найбільшого успіху в побудові незалежних демократичних країн досягли ті народи, які в радянський період солідарно протистояли імперській асиміляції, не дозволяючи російській мові витіснити свою, звужувати сфери її використання. Сьогодні Литва, Латвія й Естонія вже ввійшли до Європейського Союзу, Великий поступ на шляху до суверенної демократії зробила Грузія.

Інший – євразійський – вектор політичного розвитку демонструють пострадянські країни, в яких попередні процеси русифікації корінного населення досягли значного успіху. Показово, що найбільшу економічну й політичну залежність від Росії зберігають країни, в яких російська мова затверджена поряд з національною у статусі офіційної – Білорусь, Казахстан і

Киргизія.

На жаль, Україна за 20 років незалежності так і не визначилась у напрямі свого шляху, постійно вагаючись міжзахідним і східним його векторами, Такий «буферний» стан країни не в останню чергу спричинив несинхронізований мовно-культурний розвитокрізних її частин. Якщо в Західній Україні, де радянській владі не вдалося зруйнувати цілісне українськомовне середовище, населення відзначається розвинутою мовною і національною свідомістю, то ідентичність українців у напівасимільованих східних і південних областях значно послаблена або й роздвоєна між українською та російською.

Подолати деформації мовно-культурної ситуації країни нелегко, але, як показує досвід інших народів, цілком реально,

В умовах послаблення мовної і національної ідентичності громадян України, яке в східних і південних районах набуло масового характеру, надзвичайно важливо виховувати, передусім у молодшого покоління, розвинуту мовну свідомість.

Надзвичайно актуальною слід вважати думку автора про потребу розрізнення двох складників мовної освіти – мовного навчання й мовного виховання. Наша педагогічна практика зосереджується переважно на першому складникові, тоді як мовна освіта в жодному разі не має обмежуватися вивченням орфографії, правил граматики й синтаксису. Не менш важливе завдання вчителя – виховувати в учнів свідоме ставлення до української мови як до суспільної цінності, формувати почуття відповідальності кожного за її стан, за її теперішнє і майбутнє.

Лариса Масенко